

Ondernemerschap kun je leren

Kun je ondernemerschap leren? Daarover zijn de meningen verdeeld. Veel ondernemers geven aan dat je ondernemerschap niet uit een boekje kunt leren, maar in je moet hebben. CAH Vilentum in Dronten biedt daarentegen een hbo-opleiding ‘Agrarisch Ondernemerschap’ aan. Studenten van deze opleiding volgden bij het Kenniscentrum Agrofood en Ondernemen in Dronten de Masterclass Ondernemerschap. Zij verbeterden aantoonbaar hun ondernemerscompetenties.

Wiggele Oosterhoff
Kenniscentrum Agrofood en Ondernemen,
CAH Vilentum Dronten

Bert Smit
LEI Wageningen Universiteit en Researchcentrum

Binnen het Kenniscentrum Agrofood en Ondernemen van CAH Vilentum in Dronten (www.kcagro.nl) wordt onderzoek gedaan naar de ontwikkeling van ondernemerschap. Wat is ondernemerschap precies en hoe kun je dat ontwikkelen? Het is belangrijk om de begrippen ondernemen, ondernemerschap en ondernemendheid helder te definiëren. Ondernemen gaat over het bedrijf en de bedrijfsvoering. De onderneming staat centraal. Ondernemerschap gaat over de persoon zelf. De ondernemer, met zijn kennis, vaardigheden, houding en persoonlijke eigenschappen, staat centraal. Ondernemendheid is een belangrijk houdingsaspect van ondernemerschap. Dit begrip wordt vaak gebruikt voor het nemen van initiatieven. Ondernemerschap wordt vaak vertaald in zes competentievelden: kansen zien, relaties ontwikkelen en onderhouden, conceptueel denken, organiserend vermogen en strategisch vermogen. Ondernemerschap wordt vaak vertaald in zes competentievelden: kansen zien, relaties ontwikkelen en onderhouden, conceptueel denken, organiserend vermogen en strategisch vermogen.

Quotes van een student

‘Gezamenlijk eten na afloop van de Masterclass is heel belangrijk. Soms kwamen we er al pratend achter dat de Master meer had verteld dan we in eerste instantie door hadden.’

‘Een andere keer kwam de Master tijdens de maaltijd echt los en vertelde hij meer over zichzelf.’

Masterclass Ondernemerschap

De Masterclass Ondernemerschap is in 2007 door Partners voor Ondernemerschap ontwikkeld en een aantal keren uitgevoerd. Het concept was als volgt. Een groep (top)ondernemers bezocht een aantal CEO’s van internationale agrofoodbedrijven, de zogeheten

Masters. De CEO’s vertelden over hun (persoonlijke) ondernemersdilemma’s en (keten) strategie. De ondernemers presenteerden hun strategische visie voor de betreffende keten en gingen daarover met de CEO in gesprek. Daarna gingen de ondernemers middels intervisie en achter gesloten deuren met elkaar in gesprek. Het waren indringende gesprekken. LEI Wageningen UR heeft bij deze groep ondernemers onderzoek gedaan naar de competentieontwikkeling als gevolg van deze Masterclass. Daarvoor hebben de ondernemers zowel bij aanvang als aan het eind de Ondernemerscan ingevuld. De scan bestaat uit een digitale vragenlijst (een zogeheten webtool), die de ondernemers voor zichzelf invullen. LEI Wageningen UR heeft over deze Masterclass en de competentieontwikkeling van de ondernemers gepubliceerd.

Ondernemers in opleiding

Studenten Agrarisch Ondernemerschap van CAH Vilentum in Dronten hebben in het voorjaar van 2014 een Masterclass Ondernemerschap gevolgd. De opzet van de Masterclass was vergelijkbaar met die voor de groepen ondernemers in 2007 en net als toen ging het om een experiment. Deze keer was de spannende vraag of dit concept ook bij ondernemers in opleiding werkt. Zij zijn circa 20 jaar, terwijl de ondernemers in 2007 circa 40 jaar waren. Ook deze keer heeft LEI Wageningen UR de competentieontwikkeling met behulp van de Ondernemerscan gemeten.

Competentieontwikkeling

De antwoorden op de vragen van de scan worden omgerekend naar een score van nul tot tien op de zes competentievelden. In tabel 1 zijn de uitkomsten van de studenten van CAH Vilentum (2014) en de ondernemers (2007) weergegeven. Over de resultaten in tabel 1 is een aantal opmerkingen te maken:

- Beide groepen ondernemers (jong en ouder) scoren bij twee dezelfde competenties aan het eind van de Masterclass duidelijk beter, te weten: organiserend vermogen en strategisch vermogen.
- Het eindniveau van beide groepen ondernemers is gelijk, het leereffect (verschil begin en einde) is bij de ondernemers in opleiding het grootst.
- Binnen de studentengroepen zijn verschillen te zien. Uit de analyse blijkt dat sommige studenten meer durf en ambitie hebben gekregen, meer kansen zien. Andere studenten zijn juist meer bescheiden geworden over eigen competenties. Anders geformuleerd: het zelfinzicht is toegenomen.

Evaluatie

De Masterclass Ondernemerschap is uitgebreid geëvalueerd met de studenten van CAH Vilentum die er aan deelgenomen hebben. Een paar opvallende aspecten uit deze evaluatie zijn:

- Houd deze Masterclass Ondernemerschap exclusief. Dat wil zeggen dat het geen onderdeel moet worden van het curriculum. Studenten moeten motiveren waarom ze eraan mee willen doen.
- Maak de groep niet te groot, twaalf tot vijftien deelnemers is een ideale groepsgrootte om een intensief gesprek met de Master en met elkaar te kunnen voeren.
- Naast ondernemerschap is ook vakmanschap belangrijk. Het gaat voortdurend over ‘de goede dingen doen’ en ‘de dingen goed doen’.
- Soms vertellen Masters meer dan de ondernemers in opleiding direct kunnen ‘verteren’. Sommige studenten gaven aan dat ze tijdens deze Masterclass belangrijke levenslessen hebben geleerd.

Discussie en conclusie

Kun je ondernemerschap leren of moet je het in je hebben? Deze vraag schetst een vals dilemma, het is niet het een of het ander. Als iemand talent heeft om een bepaalde sport te beoefenen, helpt dat om er (erg) goed in te worden. Maar iedere topsporter moet keihard

Tabel 1

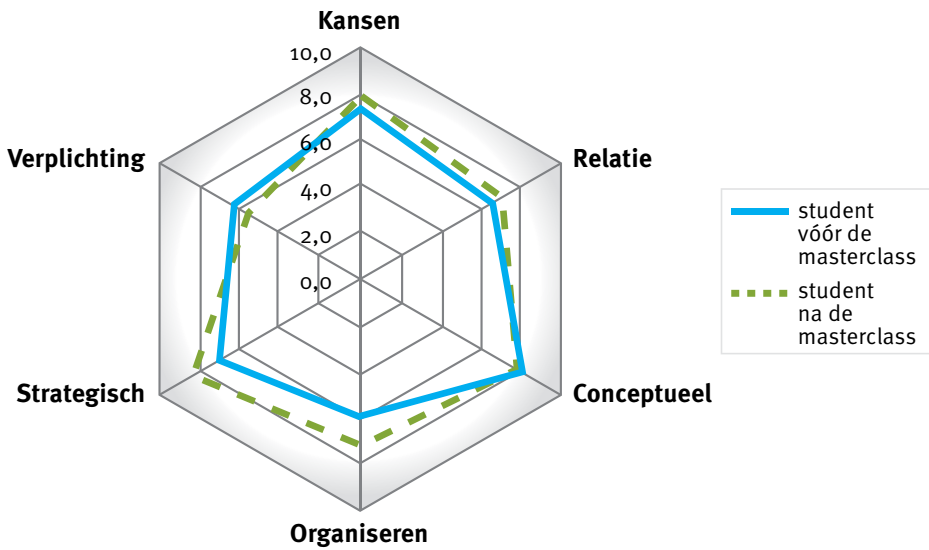
Competentieontwikkeling ondernemerschap gemeten met de Ondernemerscan.

Competentieveld	Studenten – begin Masterclass (2014)	Studenten – einde Masterclass (2014)	Ondernemers – begin Masterclass (2007)	Ondernemers – einde Masterclass (2007)
Kansen zien	6,7	7,0	6,8	6,9
Relaties ontwikkelen en onderhouden	6,7	7,1	6,8	6,9
Conceptueel denken	7,3	7,4	7,8	7,9
Organiserend vermogen	6,2	6,7	5,9	6,4
Strategisch vermogen	6,7	7,2	7,4	7,8
Commitment	7,0	7,2	6,9	6,9
Gemiddeld	6,8	7,1	7,0	7,1

NB. De waarden in de tabel zijn gemiddelden van de groepsscores. De verschillen zijn niet statistisch onderzocht.

Figuur 1

Competentieprofiel van een van de studenten, vóór en na de Masterclass.

trainen. Zo is het ook met ondernemerschap. Als je er talent voor hebt, helpt het zeker om er succesvol mee te worden. Maar je kunt en moet dat talent wel degelijk ontwikkelen. Goede scholing op dit punt is belangrijk. De Masterclass Ondernemerschap heeft laten zien dat ondernemers van verschillende leeftijden hun ondernemerscompetenties verbeteren. Ze zijn meetbaar beter geworden in hun ondernemen. Ondernemerschap leer je hoogstwaarschijnlijk niet uit een boekje. Jezelf spiegelen aan goede rolmodellen en daarmee intensief in gesprek gaan, is een betere leerstrategie.